

แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6901(G)-2560

GUIDANCE ON THE APPLICATION OF THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6901(G)-2017

**การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ
ฟาร์มไก่เนื้อ**

**GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR
BROILER FARM**

**สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**

ICS 11.220

ISBN

แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร

มกษ. 6901(G)-2560

GUIDANCE ON THE APPLICATION OF THAI AGRICULTURAL STANDARD

TAS 6901(G)-2017

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับ ฟาร์มไก่เนื้อ

GOOD AGRICULTURAL PRACTICES FOR BROILER FARM

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

50 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0 2561 2277 โทรสาร 0 2561 3357

www.acfs.go.th

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศและงานทั่วไป เล่ม 134 ตอนพิเศษ 170 ง

วันที่ 27 มิถุนายน พุทธศักราช 2560

คณะกรรมการวิชาการพิจารณามาตรฐานสินค้าเกษตร
เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ

1. อธิบดีกรมปศุสัตว์ หรือผู้ที่อธิบดีมอบหมาย
นายสรวิศ ธานีโต	ประธานกรรมการ
2. ผู้แทนกรมปศุสัตว์
นายสมชวน รัตนมังคลานนท์
นายโสภัชชัย ชาวาลกุล
นางสาวอัญญารัตน์ ราชประโคน	กรรมการ
3. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นางสาวอิงอร ปัญญากิจ
นางสาวยุพา เหล่าจินดาพันธ์	กรรมการ
4. ผู้แทนคณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ชัยภูมิ บัญชาศักดิ์	กรรมการ
5. ผู้แทนคณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์นิวัตร์ จันทร์ศิริพรชัย	กรรมการ
6. ผู้แทนสัตวแพทยสภา
นายณรงค์ อำพันธ์	กรรมการ
7. ผู้แทนสภาเกษตรกรแห่งชาติ	กรรมการ
8. ผู้แทนสมาคมสัตวบาลแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
นายวีระ วิจิตรกุล	กรรมการ
9. ผู้แทนสมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อส่งออกไทย
นายพยุงค์ศักดิ์ สมยานนทนากุล
นางสาววิมลรัตน์ เปรมศิริ	กรรมการ
10. ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออก
นายภูมิพัฒน์ โสภณพัฒนา
นายธนัทชัย โกมลเสถียร	กรรมการ
11. ผู้แทนสมาคมสัตวแพทย์ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีก
นางสาวอรรรณ พักช้า	กรรมการ

(3)

12. ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงไก่คอมพาร์ทเมนต์ไทย
นายเกษม ตระกูลเลิศวิไล	กรรมการ
13. ผู้แทนสมาคมผู้เลี้ยงไก่เนื้อ	กรรมการ
14. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการผลิต
รองศาสตราจารย์กำลัง ชุมพลบุญชร	กรรมการ
15. ผู้แทนสำนักกำหนดมาตรฐาน
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ
นายสงขลา จุลกะเศียน
นางสาวมินตรา ลักขณา	กรรมการและเลขานุการ

(4)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ประกาศมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ (มกษ.6901-2560) สำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาฟาร์มไก่เนื้อของไทยให้เป็นที่ยอมรับยิ่งขึ้นในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ คณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรจึงกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ เพื่อสร้างความเข้าใจในมาตรฐาน มกษ.6901 และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ กำหนดขึ้นโดยใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นแนวทาง

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. 2560. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ. มกษ.6901-2560.

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน, กรมปศุสัตว์ และสมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อส่งออกไทย. 2559. แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดีสำหรับฟาร์มและสถานที่ฟักไข่สัตว์ปีกในประเทศไทย. ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, กรุงเทพมหานคร.

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เรื่อง กำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ
ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร เห็นสมควรกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ เป็นมาตรฐานทั่วไป ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้ คุณภาพ มาตรฐาน และปลอดภัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตร ในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๐ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงออกประกาศกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร : แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ มาตรฐานเลขที่ มกษ. 6901(G)-2560 ไว้เป็นมาตรฐานทั่วไป ดังมีรายละเอียดแนบท้ายประกาศนี้

ทั้งนี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

พลเอก

(ฉัตรชัย สาริกัลยะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แนวปฏิบัติในการใช้มาตรฐานสินค้าเกษตร

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ

แนวปฏิบัตินี้ ใช้อธิบายขยายความทางวิชาการครอบคลุมเหตุผลและการปฏิบัติในแต่ละข้อกำหนด ในมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ (มกษ. 6901-2560)

การตรวจประเมิน การให้รับรอง และการให้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรสำหรับฟาร์มไก่เนื้อ ให้ถือตาม มกษ. 6901-2560

คำอธิบาย มกษ. 6901-2560 มีรายละเอียดดังนี้

ข้อกำหนด มกษ. 6901-2560 พิมพ์อยู่ในกรอบและมีคำอธิบายข้อกำหนดอยู่ใต้กรอบ

1. ขอบข่าย

1.1 มาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ ครอบคลุมข้อกำหนดการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มไก่เนื้อตั้งแต่ องค์ประกอบฟาร์ม อาหาร น้ำ การจัดการฟาร์ม การจัดการสุขภาพสัตว์ การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ การจัดการสิ่งแวดล้อม การบันทึกข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ไก่เนื้อที่มีสุขภาพดีและเหมาะสมในการนำไปใช้ผลิตเป็นอาหารที่ปลอดภัยสำหรับการบริโภค

1.2 มาตรฐานสินค้าเกษตรฉบับนี้จะไม่ครอบคลุมการปฏิบัติที่ดีสำหรับไก่พื้นเมืองแบบเลี้ยงปล่อย

คำอธิบาย

วัตถุประสงค์ของการกำหนดมาตรฐานฉบับนี้ เพื่อให้การผลิตไก่เนื้อดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้เนื้อไก่ที่ปลอดภัยสำหรับการบริโภค

มาตรฐานฉบับนี้ ไม่ครอบคลุมการปฏิบัติที่ดีสำหรับไก่พื้นเมืองแบบเลี้ยงปล่อย เนื่องจากมีลักษณะ การเลี้ยงและแนวปฏิบัติที่แตกต่างกัน และมีการกำหนดมาตรฐานเฉพาะไว้แล้ว

2. นิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานสินค้าเกษตรนี้ มีดังต่อไปนี้

2.1 ไก่เนื้อ (broiler) หมายถึง สัตว์ปีกที่มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Gallus gallus* ซึ่งเลี้ยงตามระยะเวลาของสายพันธุ์ เพื่อการผลิตเนื้อไก่สำหรับการบริโภค

2.2 ฟาร์มไก่เนื้อ (broiler farm) หมายถึง สถานที่ประกอบการที่เลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการค้าซึ่งครอบคลุมถึง พื้นที่เลี้ยงไก่ สถานที่เก็บและเตรียมอาหารสัตว์ บริเวณสำหรับทำลายซาก จุลตรวจรวมขยะ อาคารต่างๆ สำนักงาน และบ้านพักอาศัย

2.3 โรงเรือน หมายถึง บริเวณที่ใช้เลี้ยงไก่เนื้อ ซึ่งมีทั้งชนิดที่ควบคุมและไม่ควบคุมสภาพแวดล้อมตัวไก่

3. ข้อกำหนด	
รายการที่	1. องค์ประกอบฟาร์ม
	1.1 สถานที่ตั้ง
ข้อกำหนด	1.1.1 ได้รับการยินยอมจากหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น

คำอธิบาย

ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 31 กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้กิจการใด เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และเพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปให้ผู้ดำเนินกิจการ ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตราย ต่อสุขภาพ ดังนั้น ผู้ประกอบกิจการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิดต้องมีหลักฐานใด ๆ ที่แสดงว่าได้รับการยินยอมจากหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น

รายการที่	1. องค์ประกอบฟาร์ม
	1.1 สถานที่ตั้ง
ข้อกำหนด	1.1.2 ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงจากการปนเปื้อนของอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ

คำอธิบาย

ฟาร์มไก่เนื้อมีทำเลที่ตั้งอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เสี่ยงจากการปนเปื้อนของอันตรายทางกายภาพ เคมี และชีวภาพที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขอนามัยของไก่ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม สถานที่รวบรวมและกำจัดขยะ และห่างจากแหล่งรวมสัตว์ปีก เช่น ตลาดค้าสัตว์ปีก โรงฆ่าสัตว์ปีก อย่างน้อย 5 กิโลเมตร เว้นแต่ มีมาตรการป้องกันโรคที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเข้าสู่ฟาร์ม

นอกจากนี้ฟาร์มไก่เนื้อควรตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเลี้ยงไก่เนื้อ เช่น การคมนาคมสะดวก ไม่มีน้ำท่วมขัง มีแหล่งน้ำสะอาดเพียงพอต่อการเลี้ยงสัตว์ เป็นบริเวณที่โปร่ง อากาศสามารถถ่ายเทได้ดี ควรอยู่ห่างจากแหล่งชุมชน

รายการที่	1. องค์ประกอบฟาร์ม
	1.2 ผังและลักษณะฟาร์ม
ข้อกำหนด	1.2.1 มีพื้นที่ขนาดเพียงพอและเหมาะสมกับการเลี้ยงสัตว์ และไม่ก่อให้เกิดปัญหา สิ่งแวดล้อม
	1.2.2 มีการวางผังฟาร์มที่เอื้อต่อการปฏิบัติอย่างถูกสุขลักษณะ และแยกพื้นที่ปฏิบัติงาน เป็นสัดส่วน เช่น พื้นที่สำหรับบริเวณเลี้ยงสัตว์ เก็บอาหารสัตว์ ทำลายซากสัตว์ ที่พักอาศัย

คำอธิบาย

ฟาร์มไก่เนื้อต้องมีพื้นที่เพียงพอและเหมาะสมกับการเลี้ยงสัตว์ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพสัตว์ มีทางเข้า-ออกทางเดียว และมีระบบป้องกันเชื้อโรคก่อนเข้าฟาร์ม รวมทั้งมีรั้วรอบบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ ถนนภายในฟาร์มมีสภาพเหมาะสม มีความกว้างที่เหมาะสมในการขนส่งลำเลียงอุปกรณ์ อาหารสัตว์ รวมทั้งผลิตผลที่เข้า-ออกฟาร์ม

ฟาร์มต้องมีการวางผังฟาร์มที่ดี มีพื้นที่กว้างขวางเพียงพอ สำหรับการจัดแบ่งการก่อสร้างโรงเรือนอย่างมีระเบียบ สอดคล้องกับการปฏิบัติงาน ไม่หนาแน่นเกินไป จัดแบ่งพื้นที่ให้เป็นสัดส่วนและมีผังแสดงการจัดวางที่แน่นอน เช่น บริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรือน โรงเก็บอาหารสัตว์ โรงเก็บอุปกรณ์ พื้นที่ทำลายซากสัตว์ อาคารต่างๆ สำนักงาน ทางเข้า-ออก พื้นที่รวบรวมขยะและสิ่งปฏิกูล อาคารสำนักงาน ที่พักอาศัยต้องแยกเป็นสัดส่วน อยู่ห่างและอยู่นอกบริเวณเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้สะดวกในการปฏิบัติงานอย่างถูกสุขลักษณะ สามารถป้องกันและควบคุมโรคภายในฟาร์มได้

บ้านพักอาศัยและอาคารสำนักงานแยกห่างจากบริเวณเลี้ยงสัตว์พอสมควร ไม่มีการเข้าอยู่อาศัยในบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ บ้านพักอยู่ในสภาพแข็งแรง สะอาด เป็นระเบียบ มีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเจ้าหน้าที่มีรั้วกัน แยกแยกจากบริเวณเลี้ยงสัตว์ตามที่กำหนดอย่างชัดเจน

รายการที่	1.องค์ประกอบฟาร์ม
	1.3 โรงเรือน
ข้อกำหนด	1.3.1 ต้องแข็งแรง ถูกสุขลักษณะ ง่ายต่อการบำรุงรักษาและทำความสะอาด และมีการระบายอากาศที่ดี
	1.3.2 มีพื้นที่เพียงพอในการเลี้ยงไก่เนื้อโดยคำนึงถึงหลักสวัสดิภาพสัตว์

คำอธิบาย

โรงเรือน ควรมีโครงสร้างแข็งแรง สร้างด้วยวัสดุคงทน ง่ายต่อการทำความสะอาดและบำรุงรักษาและมีการระบายอากาศที่ดี วัสดุที่ใช้ในการสร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่เนื้อ ไม่ควรมีส่วนยื่นที่แหลมคม ซึ่งทำให้ไก่ได้รับอันตรายและควรเป็นชนิดที่สามารถทำความสะอาด ฆ่าเชื้อได้ โดยโรงเรือนที่ใช้เลี้ยงไก่เนื้อสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

- (1) โรงเรือนระบบเปิด หมายถึง โรงเรือนที่มีสภาพแวดล้อมตัวไก่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรือน
- (2) โรงเรือนระบบปิด หมายถึง โรงเรือนที่ควบคุมสภาพแวดล้อม เช่น อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ และแสงสว่าง ให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของไก่

ฟาร์มไก่เนื้อควรมีระยะห่างระหว่างโรงเรือนที่เหมาะสม บริเวณหน้าประตูของโรงเรือน ต้องมีอ่างน้ำยาฆ่าเชื้อสำหรับจุ่มเท้าเวลาเข้า-ออกโรงเรือน หากเป็นโรงเรือนระบบเปิด ต้องป้องกันสัตว์ปีกหรือสัตว์พาหะนำเชื้อชนิดอื่นเข้ามาในโรงเรือน เช่น มีตาข่าย

โรงเรือนต้องมีลักษณะและขนาดที่เพียงพอ เหมาะสมกับจำนวนไก่เนื้อที่เลี้ยง ให้ไก่เคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ ไม่ทำให้ไก่ได้รับบาดเจ็บโดยไม่จำเป็น และไม่หนาแน่นเกินไปเพื่อให้เอื้อต่อการเลี้ยงไก่ได้อย่างถูกสุขลักษณะ มีความหนาแน่นของไก่เนื้อที่เหมาะสมคำนวณได้จากน้ำหนักรวมของไก่มีชีวิตทั้งโรงเรือน ณ เวลาใด เวลาหนึ่ง หาดด้วยพื้นที่ในการเลี้ยงไก่เนื้อในโรงเรือน โดยในโรงเรือนระบบเปิดต้องมีน้ำหนักไก่เนื้อมีชีวิตไม่เกิน 20 กิโลกรัม ต่อพื้นที่ 1 ตารางเมตร และในโรงเรือนระบบปิดต้องมีน้ำหนักไก่เนื้อมีชีวิตไม่เกิน 39 กิโลกรัม ต่อพื้นที่ 1 ตารางเมตร

นอกจากนี้ในโรงเรือนระบบปิดควรควบคุมสภาพแวดล้อมของโรงเรือนให้เหมาะสม ไม่ให้เกิดอันตรายต่อไก่เนื้อได้ ดังนี้

- (1) ควบคุมการหมุนเวียนอากาศให้เหมาะสมกับอายุและฤดูกาล
- (2) ควบคุมอุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ ความเร็วลม และฝุ่นละอองให้เหมาะสม โดยให้ไก่อยู่อย่างสบาย
- (3) ควบคุมปริมาณแก๊ส (ตรวจวัดที่ระดับหัวไก่) โดยมีปริมาณแก๊สแอมโมเนียในโรงเรือน ไม่เกิน 20 พีพีเอ็ม และมีปริมาณแก๊สคาร์บอนไดออกไซด์ ไม่เกิน 3,000 พีพีเอ็ม

รายการที่	2. การจัดการฟาร์ม
	2.1 คู่มือการจัดการฟาร์ม
ข้อกำหนด	2.1.1 ให้มีคู่มือการจัดการฟาร์มที่แสดงให้เห็นรายละเอียดการปฏิบัติงานที่สำคัญภายในฟาร์ม ได้แก่ ระบบการเลี้ยง อาหารและน้ำสำหรับไก่เนื้อ การจัดการด้านสุขภาพไก่เนื้อ และการจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ปีก

คำอธิบาย

ฟาร์มไก่เนื้อต้องมีคู่มือการจัดการฟาร์มแสดงให้เห็นระบบการเลี้ยง อาหารและน้ำสำหรับสัตว์ การป้องกันและควบคุมโรค การจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ปีก การดูแลสุขภาพสัตว์ และสุขอนามัยในฟาร์ม ประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

- (1) การเตรียมโรงเรือน
- (2) การกกลูกไก่
- (3) อาหารสำหรับไก่เนื้อ
- (4) น้ำ
- (5) การควบคุม กำจัดสัตว์พาหะนำโรค
- (6) การจัดการด้านสุขภาพสัตว์ เช่น โปรแกรมการใช้วัคซีนป้องกันโรค การสุ่มตรวจสภาวะโรคและระดับภูมิคุ้มกันโรค การจัดการไก่ป่วย-ไก่ตาย และการใช้ยาสัตว์
- (7) การจัดการเรื่องสุขาภิบาล และสิ่งแวดล้อม เช่น แสงสว่าง อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ และการกำจัดของเสีย

(8) การคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสัตว์ปีก ณ สถานที่เลี้ยง และการขนส่ง

รายการที่	2. การจัดการฟาร์ม
	2.2 การจัดการอาหารและน้ำที่ใช้เลี้ยงไก่
ข้อกำหนด	2.2.1 อาหารไก่เนื้อต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์
	2.2.2 ในกรณีที่ผสมอาหารไก่เนื้อเอง ห้ามใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์
	2.2.3 ตรวจสอบคุณภาพอาหารไก่เนื้อทางกายภาพในเบื้องต้น และเก็บตัวอย่างเพื่อไว้ใช้วิเคราะห์กรณีมีปัญหา
	2.2.4 มีสถานที่เก็บอาหารไก่เนื้อโดยแยกต่างหาก และเก็บอาหารในสภาพที่ป้องกันการปนเปื้อนและเสื่อมสภาพ
	2.2.5 ไก่เนื้อทุกตัวเข้าถึงอาหารและน้ำได้ และได้รับอาหารและน้ำอย่างเพียงพอ
	2.2.6 น้ำที่ใช้เลี้ยงไก่เนื้อต้องสะอาดและมีผลตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ

คำอธิบาย

อาหารไก่เนื้อ ต้องมีคุณภาพและมาตรฐานตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ.2558 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้มั่นใจว่าได้อาหารไก่เนื้อที่มีคุณภาพ มีความปลอดภัย ไม่หมดอายุ ไม่มีการผสมยาสัตว์หรือสารเคมีต้องห้ามลงในอาหารไก่เนื้อ

อาหารไก่เนื้อสำเร็จรูปต้องซื้อจากผู้ที่ได้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ.2558 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม หรือหากผสมอาหารไก่เนื้อใช้เอง ต้องมีคุณภาพเทียบเท่ามาตรฐานเดียวกัน และห้ามใช้สารต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ โดยอาหารไก่เนื้อที่ใช้ควรเหมาะสมกับความต้องการทางโภชนาการในแต่ละช่วงอายุและพันธุ์ไก่

ในการตรวจรับอาหารสัตว์ควรมีการตรวจสอบอาหารสัตว์ทางกายภาพเบื้องต้นอย่างสม่ำเสมอ เช่น ตรวจภาชนะบรรจุว่าไม่ฉีกขาด แตก ชำรุด และมีฉลากถูกต้อง ควรสุ่มตรวจอาหารสัตว์ว่าไม่มีลักษณะสี กลิ่นที่ผิดปกติ หรือรวมตัวเป็นก้อน กรณีที่ขนส่งอาหารสัตว์ด้วยรถบรรทุก ส่วนที่ใช้บรรทุกควรแห้ง และสะอาด เหมาะต่อการขนส่งอาหารสัตว์

ควรเก็บตัวอย่างอาหารสัตว์ทุกรุ่นการผลิตที่มีการนำมาใช้ในฟาร์มเอาไว้อย่างน้อย 3 เดือน เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการส่งตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการกรณีเกิดปัญหาสุขภาพที่สงสัยว่าอาจมีสาเหตุจากอาหารขึ้นภายหลัง

นอกจากนี้ควรมีการตรวจสอบคุณภาพอาหารไก่เนื้อ โดยการสุ่มตัวอย่างส่งห้องปฏิบัติการ เพื่อตรวจวิเคราะห์คุณภาพและสารตกค้าง ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ โดยกรมปศุสัตว์

ฟาร์มไก่เนื้อต้องจัดให้มีสถานที่เฉพาะในการเก็บรักษาวัตถุดิบและอาหารไก่เนื้อที่ผสมแล้ว ที่สะอาด ห่างไกลจากแมลงและสัตว์พาหะนำโรคต่าง ๆ ระบายอากาศได้ดีและสามารถป้องกันการปนเปื้อนและรักษาคุณภาพของอาหารไม่ให้เสื่อมสภาพ นอกจากนี้ต้องมีวัสดุรองด้านล่าง เช่น พาเลทรองถุงที่บรรจุอาหารไก่เนื้อ เพื่อให้อากาศถ่ายเทและป้องกันความชื้นได้

ภาชนะบรรจุอาหารสัตว์ควรสะอาด แข็ง กันความชื้นได้ ไม่เคยใช้บรรจุวัตถุดิบพืช ปุ๋ย หรือวัตถุอื่นใดที่อาจเป็นอันตรายต่อสัตว์ ไม่มีสารที่อาจปนเปื้อนกับอาหารสัตว์ และถ้าถูกเคลือบด้วยสารอื่น สารดังกล่าวต้องไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์

การให้อาหารควรใช้ภาชนะที่เหมาะสม และวางไว้อย่างเพียงพอในตำแหน่งที่เหมาะสมเพื่อให้ไก่ได้รับอาหารอย่างทั่วถึง

น้ำที่ให้แก่ไก่กินมีปริมาณเพียงพอ เป็นน้ำสะอาดและปริมาณโลหะหนักและจุลินทรีย์เป็นไปตามเกณฑ์ในรายการดังต่อไปนี้

(1) โลหะหนัก

- สารหนู (As)	ไม่เกิน 0.05 มิลลิกรัมต่อลิตร
- แคดเมียม (Cd)	ไม่เกิน 0.01 มิลลิกรัมต่อลิตร
- ตะกั่ว (Pb)	ไม่เกิน 0.05 มิลลิกรัมต่อลิตร
- ปรอท (Hg)	ไม่เกิน 0.001 มิลลิกรัมต่อลิตร

(2) จุลินทรีย์

- จุลินทรีย์ที่ตรวจพบโดยวิธี Standard plate count	ไม่เกิน 500 CFU ต่อมิลลิลิตร
- โคลิฟอร์ม (Coliform)	น้อยกว่า 2.2 MPN ต่อ 100 มิลลิลิตร
- อีโคไล (<i>E. coli</i>)	ไม่พบ
- แซลโมเนลลา (<i>Salmonella</i> spp.)	ไม่พบ

โดยมีผลตรวจตัวอย่างคุณภาพน้ำในรายการข้างต้น เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตรวจประเมินครั้งแรก และตรวจตัวอย่างคุณภาพน้ำอย่างน้อย 1 ครั้งต่อรอบการต่ออายุใบรับรองมาตรฐานฟาร์ม ทั้งนี้ ในช่วงที่มีสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการนำไปใช้ในการผลิตหรือมีความสงสัยในคุณภาพน้ำ ควรมีการตรวจคุณภาพน้ำบางรายการตามความเสี่ยงของการปนเปื้อนอันตรายที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพสัตว์และผู้บริโภค เพื่อวิเคราะห์การปนเปื้อนจากวัตถุหรือสิ่งที่เป็นอันตราย

จำนวนและขนาดของอุปกรณ์ให้น้ำ เช่น รางน้ำ นipple กระจิกน้ำ ควรเหมาะสมและวางไว้อย่างเพียงพอในตำแหน่งที่เหมาะสมเพื่อให้ไก่เนื้อได้รับน้ำอย่างทั่วถึง

รายการที่	2. การจัดการฟาร์ม 2.3 การจัดการน้ำใช้ในฟาร์ม
ข้อกำหนด อันตราย	2.3.1 แหล่งน้ำใช้ในฟาร์มต้องอยู่ในบริเวณที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนจากสิ่งที่เป็นอันตราย 2.3.2 น้ำที่ใช้ในฟาร์มต้องสะอาดและเหมาะสมในการใช้งาน

คำอธิบาย

แหล่งน้ำที่ใช้ในฟาร์มอยู่ในบริเวณที่สามารถป้องกันการปนเปื้อนมูลสัตว์หรือน้ำเสียจากโรงเรือนรวมทั้งบ้านพักอาศัย นอกจากนี้แหล่งน้ำควรห่างจากโรงฆ่าสัตว์หรือโรงงานอุตสาหกรรม หากเป็นบ่อบาดาลต้องมีฝาปิดมิดชิด

นอกจากนี้ น้ำที่ใช้ในฟาร์ม (ไม่รวมถึงน้ำที่ใช้เลี้ยงไก่) เช่น น้ำที่ใช้ล้างทำความสะอาดฟาร์ม โรงเรือน อุปกรณ์ และภาชนะ ต้องเป็นน้ำสะอาด มีคุณภาพที่เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของการใช้งานในฟาร์ม

รายการที่	2. การจัดการฟาร์ม 2.4 การจัดการโรงเรือนและอุปกรณ์
ข้อกำหนด	2.4.1 โรงเรือน อุปกรณ์ และบริเวณโดยรอบต้องสะอาด และบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี และถูกสุขลักษณะ 2.4.2 ให้ทำความสะอาด ฆ่าเชื้อโรงเรือนและอุปกรณ์ หลังจากย้ายไก่เนื้อรุ่นเก่าออก และปิดพักโรงเรือนในระยะเวลาที่เพียงพอต่อการตัดวงจรเชื้อโรคไม่ให้สะสมในโรงเรือน เว้นแต่กรมปศุสัตว์กำหนดเป็นอย่างอื่นในแต่ละพื้นที่

คำอธิบาย

โรงเรือนและอุปกรณ์ที่ใช้เลี้ยงไก่เนื้อต้องมีการซ่อมแซมบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพดี มีความปลอดภัยต่อไก่ และผู้ปฏิบัติงาน มีการตรวจสอบการทำงานของเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สำคัญอย่างน้อยวันละครั้ง เช่น อุปกรณ์การเลี้ยงแบบอัตโนมัติที่จำเป็นต่อสวัสดิภาพสัตว์ ควรมีการตรวจสอบสภาพการทำงานทุกวัน ถ้าพบว่าชำรุดต้องดำเนินการแก้ไขทันที หรือมีขั้นตอนที่เหมาะสมในการปกป้องสุขภาพสัตว์ และมีระบบระบายอากาศที่ดีเพื่อให้สัตว์ได้รับอากาศเพียงพอ มีอุปกรณ์สำรองเมื่อเกิดเสียหาย และมีสัญญาณเตือนกรณีระบบขัดข้องโดยมีการตรวจสอบระบบสัญญาณเตือนอย่างสม่ำเสมอ

ฟาร์มไก่เนื้อต้องมีระบบการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรงเรือน อุปกรณ์และบริเวณโดยรอบอย่างมีประสิทธิภาพถูกสุขลักษณะ โดยพื้นที่รอบโรงเรือนรัศมีอย่างน้อย 3 เมตร ควรสะอาด และไม่มียะโรงเรือนและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่เนื้อ เช่น ภาชนะให้อาหารและน้ำ จะต้องทำความสะอาดอย่างทั่วถึง ก่อนนำไก่เข้าเลี้ยง ให้ถูกสุขลักษณะและสะดวกในการปฏิบัติงาน

วัสดุรองพื้นที่ใช้ภายในต้องมีลักษณะแห้งสะอาดและอยู่ในสภาพดี ซ้ำเชื่อก่อนนำมาใช้ หรือก่อนนำไก่เข้าเลี้ยง ในกรณีที่พบวัสดุรองพื้นที่เปียก หรือจับเป็นก้อน ให้ตักออกจากโรงเรือนทันที

นอกจากนี้ฟาร์มไก่เนื้อต้องมีการพักโรงเรือนหลังจากย้ายไก่รุ่นเก่าออก โดยทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรงเรือนและอุปกรณ์ให้เรียบร้อยและปิดพักโรงเรือนก่อนนำไก่ชุดใหม่เข้าเลี้ยง ในระยะเวลาที่เพียงพอต่อการตัดวงจรเชื้อโรคไม่ให้สะสมในโรงเรือน เว้นแต่กรมปศุสัตว์กำหนดระยะเวลาปิดพักโรงเรือนเฉพาะในแต่ละพื้นที่

รายการที่	3. บุคลากร
	3.1 จำนวนและประเภทของบุคลากร
ข้อกำหนด	3.1.1 มีบุคลากรพอเหมาะกับจำนวนไก่เนื้อที่เลี้ยงมีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน
	3.1.2 มีสัตวบาลหรือบุคลากรที่ได้รับการอบรมหลักสูตรด้านสัตวบาลเป็นผู้ควบคุมดูแลการเลี้ยงไก่เนื้อ
	3.1.3 มีสัตวแพทย์ที่มีใบรับรองเป็นสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีก กำกับดูแลด้านสุขภาพไก่เนื้อ

คำอธิบาย

ฟาร์มไก่เนื้อต้องมีจำนวนบุคลากรอย่างเพียงพอ เหมาะสมกับจำนวนไก่เนื้อที่เลี้ยง มีการจัดแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน ประกอบด้วย

(1) ผู้เลี้ยงไก่ คือ ผู้ดูแลเลี้ยงไก่ ที่ได้รับการฝึกอบรมด้านการเลี้ยงไก่

- โรงเรือนระบบเปิด ผู้เลี้ยงไก่ 1 คน ควรดูแลไก่ไม่เกิน 10,000 ตัว

- โรงเรือนระบบปิด ผู้เลี้ยงไก่ 1 คน ควรดูแลไก่ไม่เกิน 200,000 ตัว

(2) ผู้ควบคุมดูแลการเลี้ยงไก่ เป็นสัตวบาลหรือบุคลากรที่ได้รับการอบรมหลักสูตรด้านสัตวบาล ผู้ควบคุมดูแลการเลี้ยงไก่ที่เป็นสัตวบาล คือ ผู้ควบคุม กำกับ ดูแลการเลี้ยงไก่ รับผิดชอบดูแลด้านสวัสดิภาพสัตว์ เป็นผู้ที่จบการศึกษาทางสัตวบาล หรือสัตวศาสตร์ไม่น้อยกว่าระดับปริญญาตรี โดยสัตวบาล 1 คน ควรดูแลไก่ไม่เกิน 1,000,000 ตัว

(3) สัตวแพทย์ คือ ผู้ควบคุมกำกับดูแลด้านสุขภาพสัตว์ และสุขอนามัยภายในฟาร์ม ตลอดจนรับผิดชอบดูแลด้านสวัสดิภาพสัตว์ ซึ่งจบการศึกษาทางสัตวแพทย์ และมีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์ ชั้นหนึ่งและได้รับใบรับรองสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์มสัตว์ปีกจากกรมปศุสัตว์ สัตวแพทย์ 1 คน รับผิดชอบในการดูแลไก่ไม่เกิน 5,000,000 ตัว

รายการที่	3. บุคลากร
	3.1 จำนวนและประเภทของบุคลากร
ข้อกำหนด	3.1.4 มีการจัดการแรงงานที่ดี ดังนี้
	(1) มีหนังสือสัญญาการจ้างงาน
	(2) จ้างลูกจ้างที่มีอายุไม่น้อยกว่า 18 ปีบริบูรณ์ หรือปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน
	(3) กรณีเป็นแรงงานต่างด้าวต้องมีหนังสือเดินทางที่ถูกต้องตามกฎหมายและมีใบอนุญาตทำงาน
	(4) จัดสวัสดิการแก่ผู้ใช้แรงงานอย่างเหมาะสมและพอเพียง
	(5) จัดหาอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน
	(6) ปฏิบัติต่อลูกจ้างชายและหญิงโดยเท่าเทียมกันในการจ้างงาน

คำอธิบาย

บุคลากรหรือแรงงานเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินกิจการฟาร์มไก่เนื้อ ผู้ประกอบการจึงต้องมีจัดการแรงงานที่เหมาะสม ดังนี้

(1) มีหนังสือสัญญาการจ้างงาน

หนังสือการจ้างงาน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจ้างงาน ผู้ประกอบการ (นายจ้าง) ต้องทำหนังสือสัญญาการจ้างงานกับลูกจ้างเป็นลายลักษณ์อักษรในภาษาที่ลูกจ้างเข้าใจ เพื่อระบุสภาพการจ้าง เช่น หน้าที่ ความรับผิดชอบ อัตราค่าจ้าง สิทธิประโยชน์ที่ลูกจ้างได้รับ โดยเป็นการตกลงยินยอมร่วมกันทั้งสองฝ่าย และลูกจ้างมาทำงานด้วยความสมัครใจไม่ถูกบังคับ

(2) จ้างลูกจ้างที่มีอายุไม่น้อยกว่า 18 ปี บริบูรณ์ หรือปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน

นายจ้างต้องปฏิบัติต่อลูกจ้างด้วยความรับผิดชอบและสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง นายจ้างควรจ้างลูกจ้างที่มีอายุไม่น้อยกว่า 18 ปี บริบูรณ์ หรือปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน

(3) กรณีเป็นแรงงานต่างด้าวต้องมีหนังสือเดินทางที่ถูกต้องตามกฎหมายและมีใบอนุญาตทำงาน

การจ้างแรงงานที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นการช่วยภาครัฐลดปัญหาทางสังคม นอกจากนี้ การจ้างแรงงานที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นความผิดและมีโทษตามที่กฎหมายกำหนด นายจ้างควรรหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายแรงงานที่เกี่ยวข้อง และจ้างแรงงานต่างด้าวที่ถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น โดยต้องมีหนังสือเดินทาง (Passport) หรือเอกสารที่ทางราชการออกให้เป็นหลักฐาน เช่น บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย และมีใบอนุญาตทำงาน

(4) จัดสวัสดิการแก่ผู้ใช้แรงงานอย่างเหมาะสมและพอเพียง

การมีสวัสดิการที่ดีสำหรับผู้ใช้แรงงาน จะทำให้ลูกจ้างมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีกำลังใจในการทำงาน และมีความเอาใจใส่ต่องาน นายจ้างต้องมีการจัดระบบสวัสดิการต่อลูกจ้างอย่างพอเพียง เช่น มีบ้านพักที่อากาศถ่ายเทสะดวก เป็นสัดส่วน ปลอดภัย มีห้องน้ำและห้องสุขาที่สะอาดและเพียงพอ มีน้ำสะอาดสำหรับดื่ม มีน้ำใช้ มีชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น

(5) จัดหาอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน

การทำงานในฟาร์มไก่เนื้อมีการใช้เครื่องมือและสารเคมีต่าง ๆ ซึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงานได้ จึงจำเป็นต้องจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ และคู่มือการใช้งานเพื่อความปลอดภัย

ผู้ประกอบการต้องจัดหาอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ได้มาตรฐานและเหมาะสมกับลักษณะงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น ถุงมือ รองเท้าบูต หน้ากากอนามัย และจัดเตรียมคู่มือการใช้งานเครื่องมือเครื่องจักร สารเคมี

(6) ปฏิบัติต่อลูกจ้างชายและหญิงโดยเท่าเทียมกันในการจ้างงาน

การจ้างงานทั้งชายและหญิง ต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน เว้นแต่ลักษณะหรือสภาพของงานไม่อาจปฏิบัติเช่นนั้นได้

รายการที่	3. บุคลากร
	3.2 การฝึกอบรม
ข้อกำหนด	3.2.1 บุคลากรที่ทำหน้าที่เลี้ยงไก่เนื้อต้องมีความรู้ และได้รับการฝึกอบรมในการเลี้ยงไก่เนื้อ เพื่อให้จัดการฟาร์มได้

คำอธิบาย

บุคลากรที่ดูแลเลี้ยงไก่ ควรได้รับการฝึกอบรม หรือฝึกปฏิบัติงานจนมีความรู้ ความชำนาญ ในการดูแลไก่เป็นอย่างดี และได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่องและให้บันทึกข้อมูลการฝึกอบรมในประวัติบุคลากร

รายการที่	3. บุคลากร
	3.3 สุขลักษณะส่วนบุคคล
ข้อกำหนด	3.3.1 บุคลากรต้องมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ดีเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการปนเปื้อนและแพร่เชื้อ

คำอธิบาย

บุคลากรได้รับการกำกับดูแลสุขลักษณะส่วนบุคคล และได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ห้ามผู้ที่มีอาการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ เช่น อาการท้องร่วง อาเจียน เจ็บคอ มีไข้ เข้าปฏิบัติงานในโรงเรือน ทั้งนี้ ควรแจ้งผู้ประกอบการ/ผู้จัดการฟาร์มให้ทราบด้วย

รายการที่	4. สุขภาพสัตว์
	4.1 การป้องกันและควบคุมโรค
ข้อกำหนด	4.1.1 ระบุแหล่งที่มาของไก่เนื้อ
	4.1.2 ต้องมีมาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์มจากบุคคล ยานพาหนะ และอุปกรณ์ รวมทั้งสัตว์พาหะนำเชื้อ
	4.1.3 มีแผนเฝ้าระวังและป้องกันโรคโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม

คำอธิบาย

ไก่เนื้อที่นำมาเลี้ยงมาจากฟาร์มพ่อแม่พันธุ์และสถานที่ฟักไข่ที่ดี ต้องระบุแหล่งที่มาในระดับฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ ผุ้พ่อแม่พันธุ์ และโรงฟักได้ รวมทั้งปลอดจากโรคระบาดตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์

ฟาร์มไก่เนื้อต้องมีมาตรการป้องกัน ควบคุม และกำจัดเชื้อโรคเข้าสู่ฟาร์มจากบุคคล ยานพาหนะ และอุปกรณ์ รวมทั้งสัตว์พาหะนำเชื้อ โดย

(1) มีการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อยานพาหนะและบุคคลที่เข้า-ออกฟาร์มหรือเขตพื้นที่เลี้ยงไก่ อย่างเข้มงวด ยานพาหนะต้องผ่านการฉีดพ่นด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ หรือผ่านโรงพ่นและบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค (ผสมน้ำยาฆ่าเชื้อในอัตราส่วนที่ระบุตามเอกสารกำกับและเปลี่ยนน้ำยาอย่างสม่ำเสมอ) ในกรณีที่เกิดการระบาดของโรค ต้องมีมาตรการเพิ่มเติมในการควบคุมโรคเพื่อป้องกันไม่ให้โรคแพร่ระบาดออกจากฟาร์ม

(2) บริเวณประตูเข้าฟาร์มต้องมีมาตรการที่เข้มงวด ประตูต้องปิดตลอดเวลา จะเปิดให้เข้าได้เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้รับผิดชอบ และมีการบันทึกการผ่านเข้า-ออก และเวลาที่เข้า-ออกจากฟาร์มของบุคคลและยานพาหนะทุกชนิดที่ตรวจสอบได้

(3) มีมาตรการป้องกันบุคคลภายนอกหรือผู้ไม่ได้รับอนุญาตเข้า มีรั้วรอบบริเวณพื้นที่เลี้ยงไก่ มีสัญลักษณ์เตือนไม่ให้บุคคลหรือพาหนะที่ไม่ได้รับอนุญาตเข้าในบริเวณเลี้ยงไก่ โดยบุคคลที่จะเข้าเขตฟาร์ม ให้ทำการฆ่าเชื้อรองเท้าและมือที่ทางเข้าฟาร์ม สำหรับบุคคลที่จะเข้าเขตพื้นที่เลี้ยงไก่ ให้ผ่านห้องอาบน้ำฆ่าเชื้อ เปลี่ยนชุดที่ฟาร์มจัดเตรียมไว้ให้

ห้องอาบน้ำฆ่าเชื้อ ประกอบด้วย

- ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ก่อนเข้าห้องฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อ
- ห้องฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อ มีความยาวห้องพอประมาณ พื้นไม้สั่น และน้ำยาฆ่าเชื้อไม่ระคายเคืองต่อผู้ใช้
- ห้องอาบน้ำ หลังผ่านน้ำยาฆ่าเชื้อ
- ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ก่อนเข้าพื้นที่เลี้ยงไก่

ทั้งนี้ ทุกห้องมีการแบ่งแยกสัดส่วนชัดเจน อุปกรณ์ทุกอย่างใช้การได้ดี มีการรักษาความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ มีการซักล้างเสื้อผ้าและทำความสะอาดรองเท้าที่ใช้ในพื้นที่เลี้ยงไก่ให้สะอาดทุกครั้งหลังใช้งาน

(4) แยกผู้ปฏิบัติงานและอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมแต่ละโรงเรือนอย่างชัดเจน มีวิธีการฆ่าเชื้อ และมีมาตรการการควบคุมวัสดุ อุปกรณ์เข้า-ออกฟาร์ม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อโรคจากอุปกรณ์ต่างๆ ทั้งนี้ ยานพาหนะที่ใช้ในฟาร์มและนอกฟาร์ม ไม่ควรใช้ร่วมกัน

(5) มีมาตรการป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในเขตพื้นที่เลี้ยงไก่ โดยภายในฟาร์มต้องมีเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรค และอุปกรณ์ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวกเพื่อใช้งานในจุดต่างๆ ภายในฟาร์ม มีจำนวนเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรคที่เหมาะสมกับขนาดของฟาร์มและสามารถใช้งานได้เป็นอย่างดี

ต้องมีแผนเฝ้าระวังโรคในฟาร์มที่สอดคล้องกับแผนของกรมปศุสัตว์ โดยไก่ทุกตัวในฟาร์มได้รับวัคซีนป้องกันโรคเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันโรคตามแผนการให้วัคซีน ซึ่งกำหนดโดยสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม

นอกจากนี้ ฟาร์มไก่เนื้อต้องมีการป้องกันควบคุมสัตว์พาหะนำโรคไม่ให้แหล่งของเชื้อโรคที่มีผลกระทบต่อสุขภาพและสุขลักษณะ เช่น คูแบริเวณโดยรอบโรงเรือนไม่ให้มีบริเวณน้ำขัง หรือน้ำเน่า ซึ่งจะเป็นแหล่งของแมลงต่าง ๆ และให้เก็บซากไก่ออกจากโรงเรือนทันทีทุกครั้งที่มีการตรวจสอบ โดยใส่วัสดุหรือภาชนะกันน้ำที่ปิดมิดชิด เพื่อป้องกันสัตว์พาหะนำโรค ทั้งนี้ ควรมีแผนการและวิธีการกำจัดสัตว์พาหะนำเชื้ออย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

รายการที่	4. สุขภาพสัตว์
	4.1 การป้องกันและควบคุมโรค
ข้อกำหนด	4.1.4 ตรวจสอบสุขภาพไก่เนื้อประจำวัน และมีการจัดการซากไก่ที่เหมาะสม
	4.1.5 กรณีเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์

คำอธิบาย

ในการจัดการการเลี้ยงไก่เนื้อที่ดีควรมีการตรวจติดตามเพื่อตรวจสอบความผิดปกติของไก่ อย่างน้อยวันละครั้ง เช่น ตรวจสอบลักษณะตัวไก่ว่ามีอาการของโรค หรือมีอัตราการป่วยหรือตายผิดปกติ ถ้าพบต้องแจ้งสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม

ในกรณีเกิดโรคระบาดหรือสงสัยว่าเกิดโรคระบาดต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม

การทำลายซากไก่เนื้อในภาวะปกติ ต้องมีพื้นที่และวิธีการที่เหมาะสมดังต่อไปนี้

(1) การทำลายโดยการฝัง มีเนื้อที่เพียงพอ และอยู่ในบริเวณน้ำท่วมไม่ถึง ฝังซากสัตว์โดยให้ส่วนบนสุดของซากสัตว์อยู่ใต้ระดับผิวดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตรและใช้สารเคมีที่สามารถทำลายเชื้อจุลินทรีย์หรือเชื้อโรคต่างๆ โดยการแช่ รวด หรือโรยที่ส่วนต่างๆ ของซากนั้น จนทั่ว รวมถึงบริเวณปากหลุมที่ฝังซากนั้นด้วย กรณีเป็นหลุมฝังถาวร ควรมีฝาปิดมิดชิดไม่ให้สัตว์ไปคุ้ยเขี่ย

(2) การทำลายโดยการเผา มีสถานที่เผา หรือเตาเผา อยู่ในบริเวณที่เหมาะสม ใช้ไฟเผาซากจนหมด

(3) การทำลายโดยการทำให้สุกและบดละเอียด (rendering) มีขั้นตอนปฏิบัติสำหรับการเคลื่อนย้ายซากไก่สู่โรงงานแปรรูปที่ถูกต้องตามหลักความปลอดภัยทางชีวภาพ

(4) การทำลายโดยการกลบทับและย่อยสลาย (composing) มีพื้นที่สำหรับการกลบทับและหมักซากไก่ที่เหมาะสมและมั่นใจได้ว่าอุณหภูมิในการหมักทำให้เกิดการย่อยสลายอย่างสมบูรณ์ ไม่มีความเสี่ยงต่อการเป็นแหล่งแพร่เชื้อหรือพาหะนำเชื้อ และมีขั้นตอนปฏิบัติถูกต้องตามหลักความปลอดภัยทางชีวภาพ

รายการที่ 4. สุขภาพสัตว์

4.2 การบำบัดและรักษาโรค

ข้อกำหนด 4.2.1 การบำบัดโรคสัตว์ต้องอยู่ภายใต้ความดูแลของสัตวแพทย์โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ.2545 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และตามข้อกำหนดในมาตรฐานสินค้าเกษตร มกษ. 9032 เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์

คำอธิบาย

สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติวิชาชีพการสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และตามข้อกำหนดใน มกษ. 9032 มาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง ข้อปฏิบัติการควบคุมการใช้ยาสัตว์ การบำบัดโรคสัตว์และการใช้ยาสัตว์รวมถึงวัตถุอันตรายที่ใช้ในฟาร์ม ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม ห้ามใช้ฮอร์โมนเร่งการเจริญเติบโต และสารต้องห้ามตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนด

รายการที่ 5. สวัสดิภาพสัตว์

ข้อกำหนด 5.1 ดูแลไก่เนื้อให้มีความเป็นอยู่ตามหลักสวัสดิภาพสัตว์

คำอธิบาย

ฟาร์มไก่เนื้อต้องมีการจัดการด้านสวัสดิภาพสัตว์ ตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสัตว์ปีก ณ สถานที่เลี้ยง รวมทั้งปฏิบัติตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสัตว์ปีกระหว่างการขนส่ง

นอกจากนี้ ควรมีการตรวจสอบสุขภาพไก่อย่างสม่ำเสมอ ในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม สำหรับไก่ที่ป่วยบาดเจ็บ ควรมีการดำเนินการอย่างรีบด่วน เพื่อไม่ให้เป็นการทรมานสัตว์

การควบคุมแสงสว่าง ในโรงเรือนควรมีอุปกรณ์ให้แสงสว่างอาจเป็นชนิดติดตั้งถาวร หรือชนิดเคลื่อนที่ได้ เพื่อให้ไก่ได้รับแสงสว่างตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยในโรงเรือนระบบเปิดและโรงเรือนระบบปิด ต้องควบคุมความเข้มของแสงสว่าง เช่น

- ให้มีค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 20 lx (ลักซ์) ที่ระดับตาไก่ อย่างน้อยร้อยละ 80 ของพื้นที่เลี้ยงไก่
- ให้มีระยะมืดไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมงต่อวัน เพื่อให้ไก่ได้พักผ่อน
- ทั้งนี้ ในการเลี้ยงไก่เนื้อ ภายในช่วงอายุไก่ 7 วันแรกไปจนถึงก่อนเคลื่อนย้ายไก่ออกจากโรงเรือน 3 วัน จะต้องมีช่วงมืดอย่างน้อย 6 ชั่วโมงต่อวัน โดยช่วงมืดนี้ต้องต่อเนื่องกันอย่างน้อย 4 ชั่วโมง

- สำหรับการควบคุมแสงสว่างในโก่งพื้นเมืองหรือโก่งพื้นเมืองลูกผสมให้ปฏิบัติตามคู่มือการเลี้ยง

รายการที่	6. สิ่งแวดล้อม
ข้อกำหนด	6.1 กำจัดขยะ ของเสีย เช่น มูลไก่ ซากไก่ โดยวิธีที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้ปนเปื้อนแหล่งของ กลิ่นและเชื้อโรค
	6.2 ป้องกันการฟุ้งกระจายของวัสดุรองพื้นหลังการย้ายไก่เนื้อออกจากฟาร์ม
	6.3 ต้องมีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยออกจากฟาร์ม

คำอธิบาย

ฟาร์มไก่เนื้อต้องมีการกำจัดขยะ ซากไก่ และของเสียอื่น ๆ เช่น มูลไก่ เพื่อไม่ให้สะสมเป็นแหล่งของกลิ่น และเชื้อโรคแพร่ออกสู่ภายนอก ซากสัตว์ พาหะนำเชื้อ เช่น นก หนู ให้ทำลายโดยการฝังหรือเผา

วัสดุรองพื้นที่ใช้แล้วหลังการปลดไก่ต้องพ่นด้วยยาฆ่าเชื้อโรคเพื่อป้องกันการฟุ้งกระจายก่อนเคลื่อนย้าย และห้ามนำวัสดุรองพื้นเก่ากลับมาใช้อีก มีผ้าใบคลุมรถบรรทุกเพื่อป้องกันการตกหล่น

ควรบำบัดน้ำเสียที่เกิดจากการล้างโรงเรือนและอุปกรณ์ในช่วงเตรียมโรงเรือน ก่อนปล่อยลงในแหล่งน้ำสาธารณะ

รายการที่	7. การบันทึกข้อมูล
ข้อกำหนด	7.1 ให้บันทึกข้อมูลผลการปฏิบัติงานในขั้นตอนที่สำคัญในการจัดการฟาร์มที่มีผลต่อ สุขภาพและการควบคุมโรค
	7.2 ให้เก็บรักษาบันทึกข้อมูลเป็นเวลาอย่างน้อย 3 ปี

คำอธิบาย

ฟาร์มไก่เนื้อต้องมีระบบการบันทึกและเก็บบันทึกข้อมูลที่สำคัญ โดยต้องเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 3 ปี เพื่อสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ ทั้งนี้ครอบคลุม

(1) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารฟาร์ม เช่น การจัดแบ่งโครงสร้าง ข้อมูลด้านสุขภาพ ประวัติและการฝึกอบรมของบุคลากร การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ

(2) ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านการผลิต เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับตัวสัตว์ อาหารและน้ำสำหรับสัตว์ การจัดการฟาร์ม สุขภาพสัตว์ การป้องกันและควบคุมโรค การกำจัดของเสีย